

Iga neljas eesti keele tund on kadunud

Tänapäeva lapsel on kaheteistkümne kooliaasta jooksul ligi neljandiku võrra vähem emakeeletunde kui tema emal, kes käis koolis üksteist aastat.

Eesti keele tundide arv õppekavades kogu kooliaja jooksul:

1963
2555 tundi

Kersti Kreismann

näitlejanna
lõpetas keskkooli 1965

"Mina olin koolis suur kirjandushuviline. Läksin isegi ülikooli eesti filoloogiat õppima. On lootus, et kui kujunev inimene koolis ninapidi kirjandusse torgata, hakkab see talle meeldima. Kui selline suunamine ka koolis vähemaks jääb, on lugu päris traagiline."

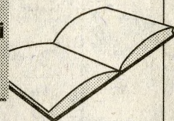
Emakeele tunnid algklassides:

1103
tundi

1963
1.-3. klass

805
tundi

1996
1.-4. klass

1988
2415 tundi

Kiur Aarma

TV 3 saatejuht
lõpetas keskkooli 1992

"Olen oma emakeeleharidusega täiesti rahul. Mentaliteet, et kool on putka, kust tarbija saab endale haridust osta, on tekkinud viimastel aastatel. Mis puudutab seda, et internet võib keelt solkida, siis usun, et mina muudan siiski internetti, mitte internet mind."

1996
2065 tundi

1999
1925 tundi

Kaido Paloviir

peaks lõpetama
keskkooli 2006

"No mina loen nii umbes ühe raamatu kuus, mõnikord muidugi ei loe ühtegi. Viimati lugesin Kalle Blomkvisti. Valin raamatuid sisu, mitte selle järgi, millised nad väljast paistavad. Teiste seas praegu on popid koomiksid ja "Berti päevik"."

Lastele jääb emakeeletunde väheseks

Arvutid ja televisioon viivad selleni, et raamatut loetakse kui *action* filmi – teksti taha minemata

Kooliõpetajate arvestuse kohaselt on tänapäeva lapsel kaheteistkümne kooliaasta jooksul ligi neljandiku võrra vähem eesti keele ja kirjanduse tunde kui tema emal, kes ometi käis koolis üksteist aastat. Lapsed loevad vähem ja nende kirja-keel on vaesem.

12-aastane Tallinna Nõmme Erakooli õpilane Lauri Kaldamäe luges hiljuti haiguse ajal ühe hingetõmbega läbi “Aarete saare” ja on uurinud ka enamikku kättesaadavaist lasteentsüklopeediaist. Kuid Lauri tunnistab ka ise, et paljud tema sõbrad nii palju ei loe.

Arvuti on raamatust kättesaadavam

Emakeeleõpetajad kinnitavad, et visuaalse meedia pealetung on vähendanud lastes soovi lugeda raamatuid. Lauri Kaldamäe õpetaja Lena Jaago leiab, et muutunud on õpilaste arusaamine tekstist, nad ei suuda enam teksti taha minna: “Nad loevad nagu *action* filmi sündmusi, kuid neil on raske vastata küsimusele, miks nii juhtus.”

Jaago sõnul tuleb tal ka tõsiselt vaeva näha õpilaste tekstimoodustamise oskusega. “Keel on läinud labasemaks ja kirjas tuleb kõnekeel välja. Korraliku teksti koostamine on suurem probleem kui vähene lugemus. Samas oleks just lugemine see, mis asja parandaks,” nentis ta.

Jaago ei poolda seda, et kirjandus ja keel on ainena kokku pandud. “See võib lapsele olla hea. Kui ta on kirjanduses tugev ja keeles nõrk, siis saab ta kokku nelja. Peale stressi maandamise aga muud väärtust ainete ühtepanekul pole,” ütles Jaago.

Ka Tallinna Inglise Kolledži emakeeleõpetaja Aino-Alise Niinemäe sõnul peaksid keel ja kirjandus olema eraldi.

“Tunde võiks ka rohkem olla ja seda kas või kirjaliku väljendusoskuse arendamiseks. Praegu napib tunde isegi programmijargsete teemade läbivõtmiseks,” ütles Niinemäe.

Niinemäe sõnul annab kirjandites tunda just õpilaste sõnavara vähesus ja üksluisus. “Nooremates klassides on kindlasti raamatute lugemine varasemaga võrreldes vähenenud. Kodudes ei osteta enam nii pal-

Tallinna Nõmme Erakooli õpetaja Lena Jaago näeb emakeeletunnis tublisti vaeva, et õpilased saaksid selgeks teksti koostamise. ”See on suurem probleem kui teksti lugemine,” ütles Jaago.

ju väärtkirjandust kui varem ja raamatukogudest on seegi vähene kirjavara välja laenutatud,” ütles Niinemäe, kelle juurde on lapsed sageli tulnud jutuga, et nad käisid mitu raamatukogu läbi, aga vajalikku teost polnud.

“Varem oli raamat kättesaadavam. Praegu on arvuti ja sellega kaasnevad meelelahutused aga kahtlemata hõlpsamini kättesaadavad kui raamatu sisse tungimine,” sõnas Niinemäe, kes korraldab täna oma õpilastele kandlemängu ja ettekannetega emakeelepäeva.

Tartu Karlova Gümnaasiumi emakeeleõpetaja Külili Kask on välja arvutanud, et viimase 40 aastaga on kooli õppekavadest kaduma läinud peaaegu iga neljas emakeeletund.

Rahuldav hinne tuleb liigkergelt kätte

Kui 1963. aastal kehtinud õppekava järgi õpiti koolilaja jooksul eesti keelt ja kirjandust 2555 tundi, siis praeguse õppekava järgi 1925 tundi – 630 tundi vähem vaatamata sellele, et kooliaeg on pikenenud kahteistkümne aastani.

“Eriti kurb on pilt algkoolis,” ütles Kask. “1963. aasta õppekavas oli esimese kuni kolmanda klassi lastel algkooli vältel 1103 eesti keele tundi, 1996. aastal kehtima hakanud esimese kuni neljanda klassi õppekavas 805 tundi. Kaduma läks 298 tundi.” Samal ajal on kunstiõpetuse, muusikaõpetuse, tööõpetuse ja kehalise kasvatus tunde algklassides kokku 595 võrra rohkem, nii et nende arv on peaaegu kahekordistunud.

“Ministeerium laseb lihtsalt lati madalamale,” juhtis Kask tähelepanu, et koos

tundide arvu vähendamisega on vähenenud nõuded hea hinde saamiseks.

Kask tõi hindamisjuhendeid võrreldes esile, et 1989. aastal sai lõpukirjandi eest “viie” kõige rohkem ühe komainevaga. Nüüd võib olla neli keeleviga. Hinde “neli” teenis 1989. aastal kõige rohkem nelja veaga kirjand, praegu tohib “hea” hinde saamiseks olla üheksa keeleviga ja stiilivigu veel pealekauba. “Rahuldavaga” hinnatud kirjandis tohib tänapäeval olla 16 viga, kümme aastat tagasi oli lubatud seitse.

Väikevenna kasvatame raamatusõbraks

■ Kümmeaastat tagasi jõudsid lugemise ühingute kaudu Ameerikast Eestisse üleskutsed: lugege lapsele igal õhtul unejuttu, seadke kodus sisse igaõhtune lugemistund. See tundus nii imelik, rohkem inglisekeelse maailma mure, et inimesi peab kampaania korras lugema õpetama.

Praegu ma enam päris nii ei arva. Minu kodus kasvab kaks laulva revolutsiooni aja last. Mõlemad said tähed

selgeks poolteiseaastaselt. Ent lugemishuvi pole tänini.

Nüüd tean, et me vanemad oleme selles paljuski ise süüdi. Kujutasime ette, et kui kodus on raamaturiiulite kaupa väärt lastekirjandust, hakkavad lapsed iseenesest selle vastu huvi tundma. Ei hakanud, sest Miki-Hiire koomiksid olid lihtsamad ja välimuselt värvilisemad kui vanad kapsastunud raamatud.

Nad kasvasid üles ajal,

kui telekanalite multifilmi-valik oli labane ja nende halvimas eestikeelses tõlkes algas iga teine lause sõnaga “kusjuures”. Kus kõige ilusamate piltidega muinasjuturaamatud polnud muud kui muinasjututeemaliste multifilmide sisukokkuvõtet. Raamatud olid parasjagu nii kallid, et me neid majja palju juurde ei ostnud, seega ei näinud lapsed ema-isa just sageli lugemas.

Siis tulid majja arvutid ja internet, mis ühtpidi on küll sadade võimaluste maa, kuid teistpidi tutvustab las-

tele vaid üks-ühesi, pinna-pealset teksti. Päris kirjanduses sisalduvad pooltoonid, kirjeldused, ütleatajätmised on internetilastele tundmatu rikkus, millest nad ei oska puudust tunda.

Meie peres on see hea asi, et saame minna uuele katsele. Väikevenna eest peidame koomiksid ära.

Toome ta raamatumaailma Ellen Niidu luuletuste, Astrid Lindgreni juttude ja vahepeal lettidele ilmunud suurepärase väikelasteraamatute abiga. Vaatame, kas läheb õnneks.

Latt on allapoole lastud ka üldises hindamisjuhendis, mis kehtib kõigi ainete kohta. “Viie” saamiseks peab olema 90 protsenti õigeid vastuseid, varem 95 protsenti.

“Rahuldavaks” piisab 50 protsendist (varem 75 protsendist), sellestki võib õpetaja veel viie protsendi võrra mööndusi teha.

“”Kolme” saab siis, kui õpilane väljendab oma nõustumist ja mittenõustumist ilma põhjendamata,” tõi Külili Kask näite emakeele hindamisjuhendist. “Koolis läbisaamiseks piisab noogutamisest ja pearaputamisest!”

Tartu õpetaja lisas, et 1997. aastast käivitunud õppekava on emakeeleõpetajate õlgadele seadnud ka kogu suhtlusoskuste õpetamise.

Kui varem õpetasid emakeeleõpetajad eesti keelt ja kirjandust, siis nüüd seab õppekava neile kolm töösuunda: keeleteadmised, kommunikatiivsed oskused ja tekstid.

“Oleme kurvad, et me ei suuda enam lapsi nii õpetada, nagu me seda tahaksime,” lausus Külili Kask, “me ei taha emakeeletunde juurde, tahame ainult oma tunde tagasi.”

Lugemine pole enam puhkus, vaid raske töö

■ “Mul üks seitsmenda klassi poiss väitis, et ta ei loe raamatuid, sest vihkab neid. Siis andsin talle lugeda “Robinson Crusoe”. Kui ta oli selle väevõimuga läbi lugenud, tunnistas ta, et see oli esimene raamat, mis talle tõeliselt meeldis,” meenutas õpetaja Lena Jaago.

Ta on tähele pannud, et üheksandale klassile meeldivad just tõsisema sisuga teosed. “Raske läheb neile palju paremini korda kui nunnutamine,” sõnas õpetaja. “Kui andsin neile sel aastal lugeda “Nipernaadi”, hoidsid osad vanemad pead kinni, et mis nad sealt loevad.

Kuid õpilastele meeldis. Nüüd võtame ette tõsised raamatud nagu “Triumfi-kaar” ja “Väike prints”. ”

Jaago sõnul saab lugemisharjumus alguse kodust. Kui seal pole lugemine kombeks, on väga suur juhus, kui laps raamatute juurde jõuab. “See peab olema samamoodi õnneasi nagu selle “Robinson Crusoe” lugemise leidnud poisi puhul. Praegu ta kirjutab luuletusi,” ütles Jaago. Tema sõnul ei loeta kodudes enam puhkuseks raamatut, lugemine on muutunud pigem suureks ja raskeks tööks.

Malle Pajula